የኤች አይ ቪ/ኤድስ የስርጭት ሁኔታ እና

የተሰጡ ምላሾች

ይዘት

- የገለፃው ዓላማ
- የኤች አይ ቪ/ኤድስ የስርጭት ሁኔታ በባለፉት አስርት አመታት ውስጥ
- የኤች አይ ቪ/ኤድስ ነባራዊ ሁኔታ
- የኤች አይ ቪ/ኤድስ የስትራቴጂክ እቅዱ ራእይ ግብ ዓላማ እና ስትራቴጂዎች

የገለፃው ዓላማ

- የኤች አይ ቪ/ኤድስ የስርጭት ሁኔታ መነሻ በማድረግ በስትራቴጂክ እቅዱ በተለዩ ተጋላጭ ተብለው የተለዩ የማህበረሰብ ክፍሎችን ትኩረት በማድረግ የመከላከሉን ስራዎች እና የአገልግሎት ተጠቃሚነትን ለማሳደግ እና ባለድርሻ አካላት የሚኖራቸውን ተሳትፎ ለማሳደግ

ባለፉት 10 ዓመታት የኤች አይ ቪ ስርጭት ሁኔታ

አዲስ በኤች አይ ቪ የመያዝ ሁኔታ (ከ1990 - 2020)

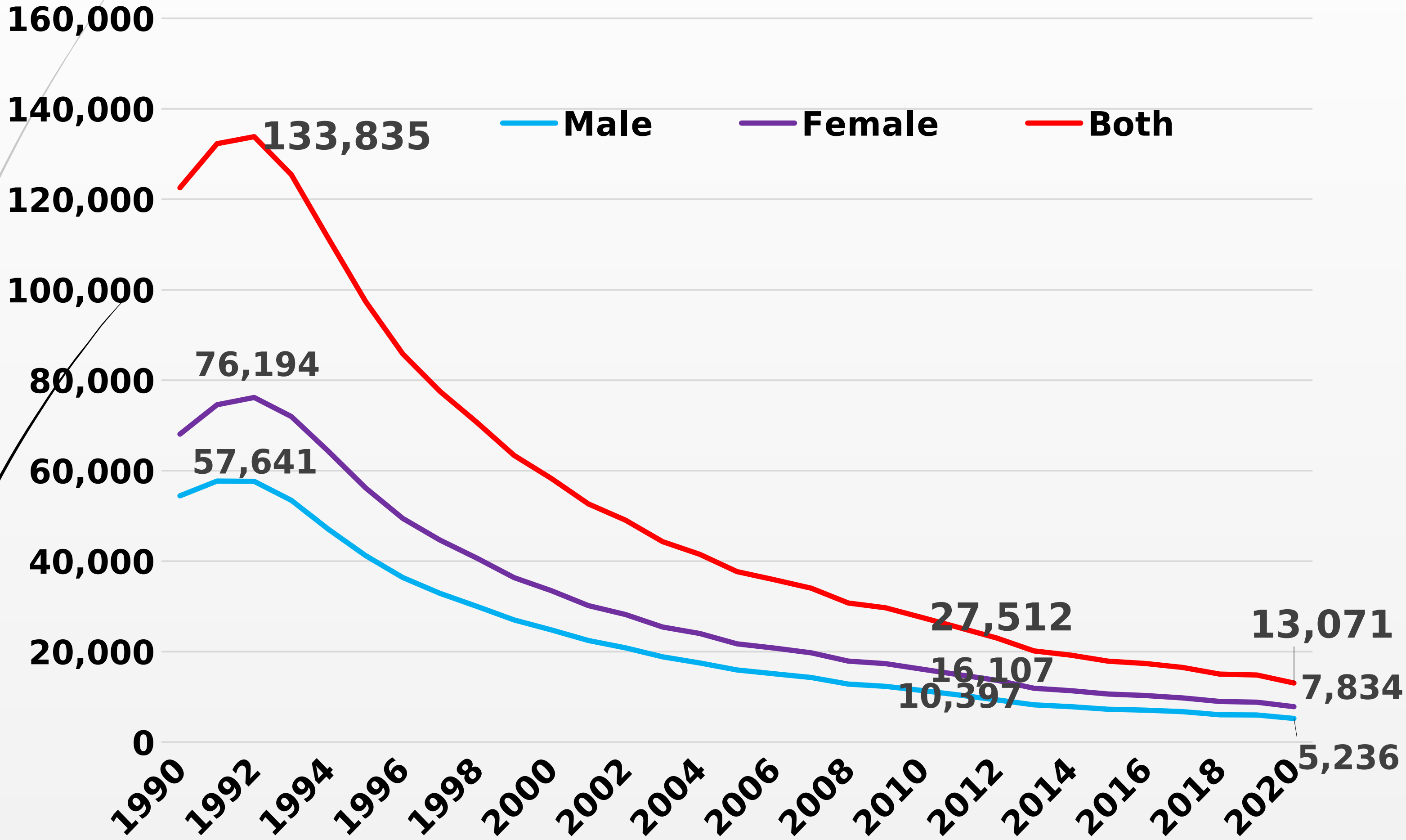

Hirut A.

አዲስ በኤች አይ ቪ የመያዝ ሁኔታ

- በ1990 የነበረውን አዲስ በቫይረስ የመያዝ ምጣኔን ከ2020 የመያዝ ምጣኔ ጋር ስናነፃፅረው በ90% መቀነስ ተችሎአል
- ነገር ግን በ2010 የነበረውን አዲስ በቫይረስ የመያዝ ምጣኔን ከ2020 ጋር ስናነፃፅረው ቅናሹ 52% ይሆናል
- ይህም የ2010ን አዲስ የመያዝ ምጣኔ መነሻ አድርጎ በ2020 በ75% ለመቀነስ በዩኤን ኤድስ የተቀመጠውን ታርጌት ማሳካት አልቻለም

ቫይረሱ ከእናት ወደ ልጅ እንዳይተላለፍ አገልግሎት የሚሰጡ ጤና ተቋማት ባለፉት ዓመታት

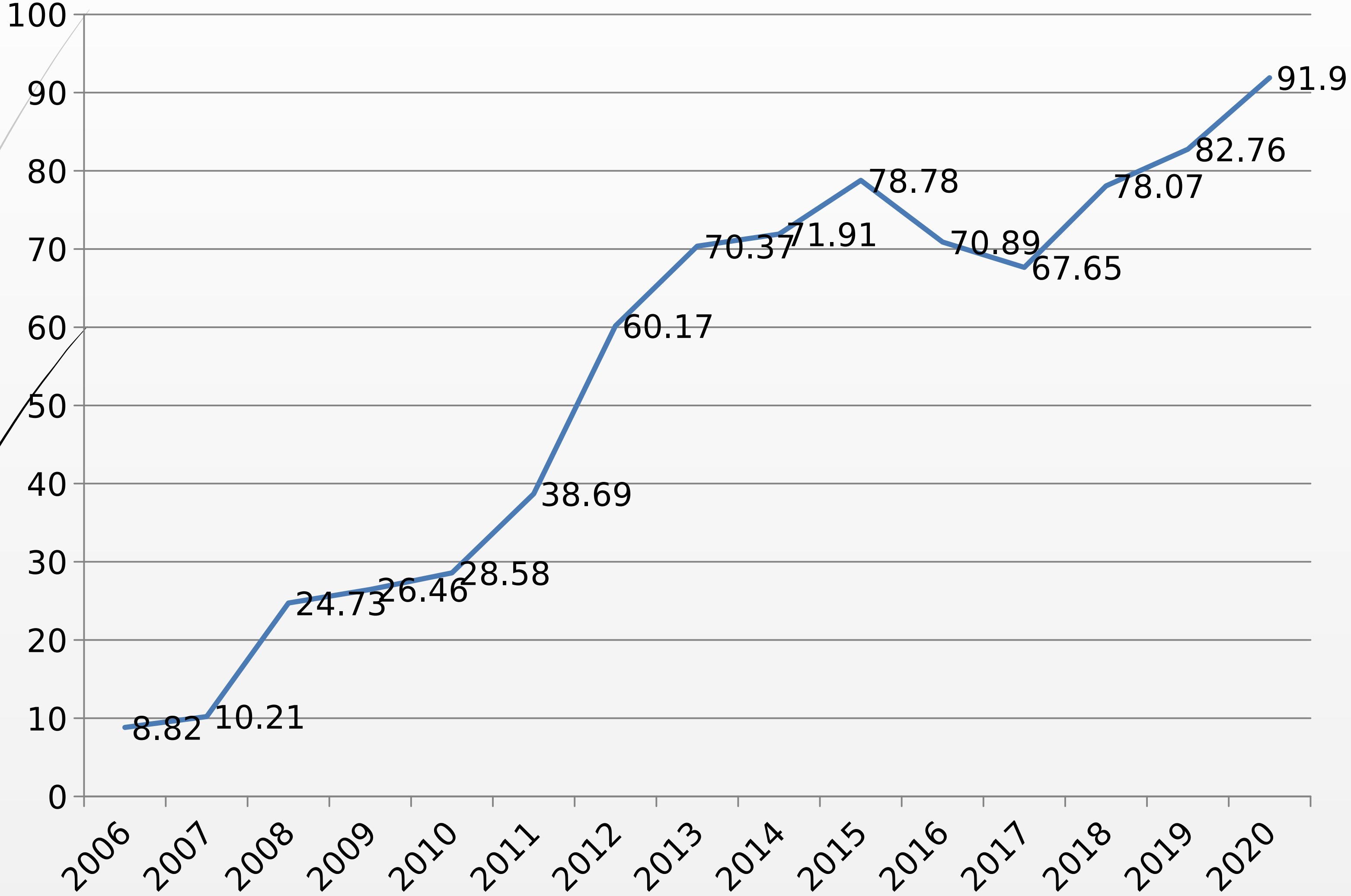

Hiut A.

የቫይረሱ ከእናት ወደ ልጅ መተላለፍ

- ባለፉት ሁለት አስርት ዓመታት የኤች አይ ቪ ከእናት ወደ ልጅ የመተላለፍ ምጣኔን በከፍተኛ ሁኔታ መቀነስ ተችሏል
- በተለይም ደግሞ Option B+ ከተጀመረበት ከ2013 ዓ.ም ወዲህ የቅናሽ ምጣኔው ከፍተኛ ነበር
- በ2010 የነበረውን ከእናት ወደ ልጅ የቫይረሱ መተላለፍን በ2019 ላይ በ44% መቀነስ ተችሏል

በኤድስ የሚከሰት የሞት ምጣኔ ከ1990-2020

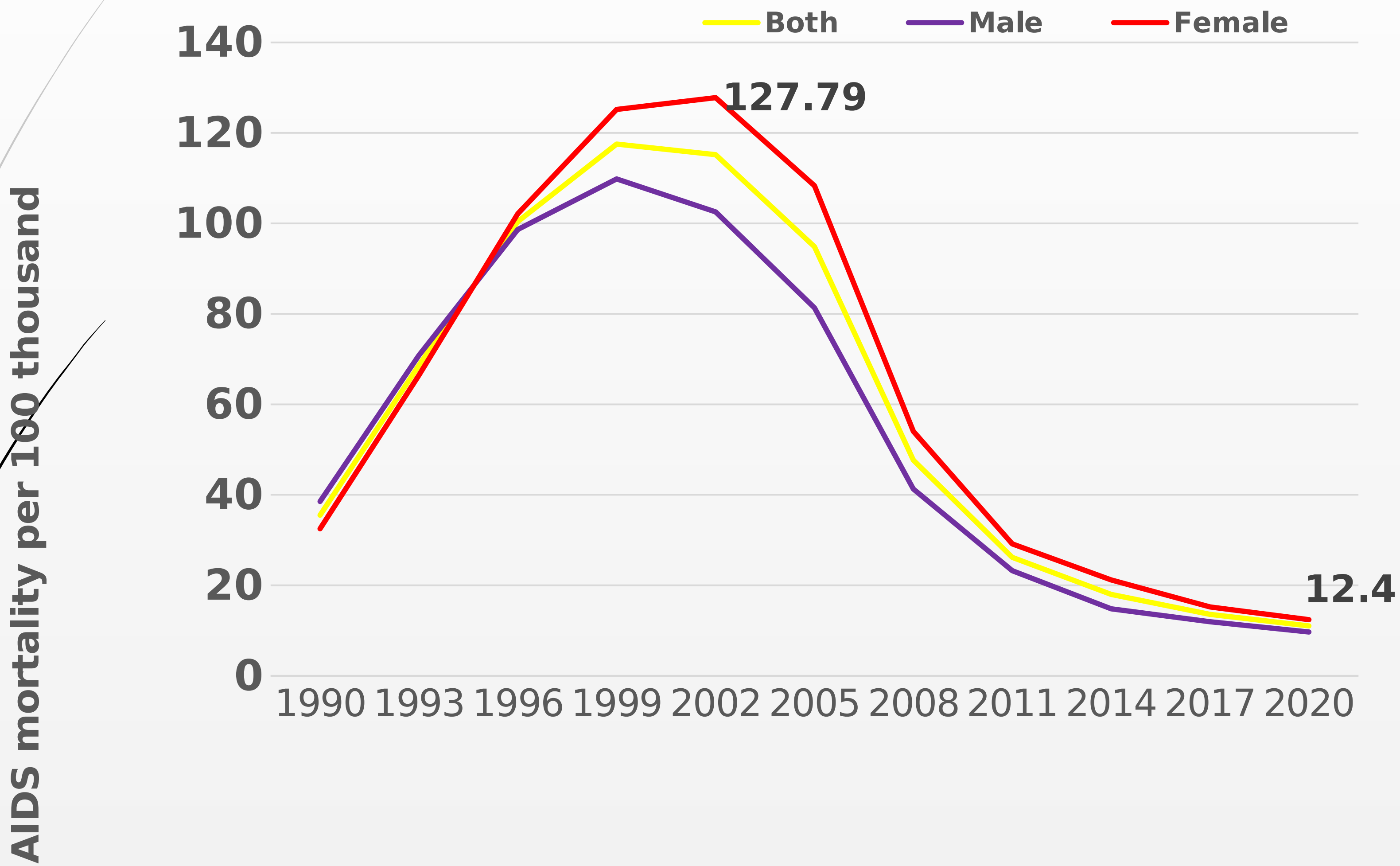

የሚሰጡ ጤና ተቋማት ሽፋን በክልሎች በ2020

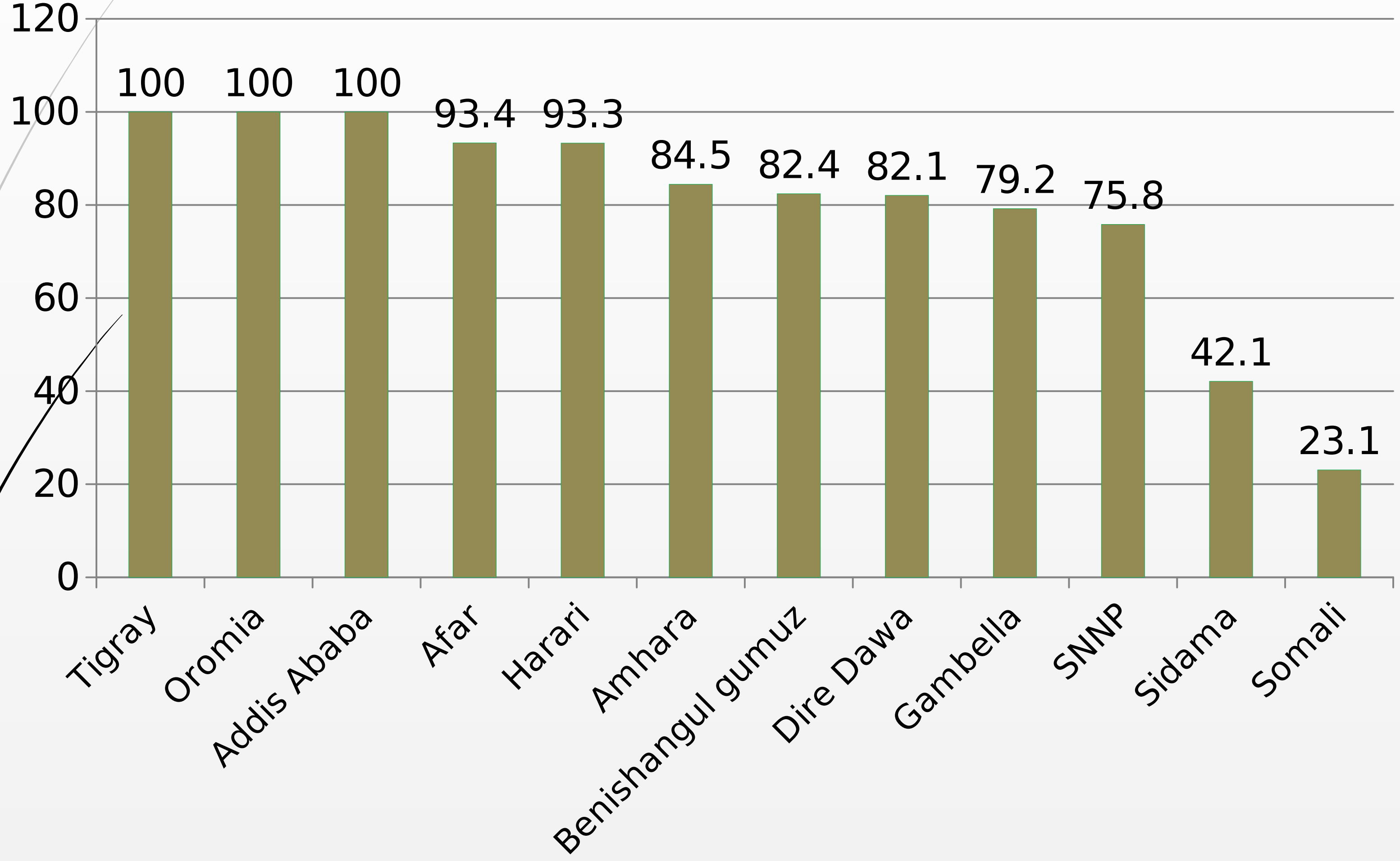

የፀረ ኤች አይ ቪ ህክምና

- በ2001 ዓ.ም ከ100,000 ሰው 117.7 ይከሰት የነበረው የሞት ምጣኔ በ2019 ወደ 11.73 ሰው ከ100,000 ሰው ዝቅ ማድረግ ተችሏል
- የፀረ ኤች አይ ቪ ህክምና ከተጀመረበት ከ2005 ጀምሮ የሞት ምጣኔን ነከፍተኛ ሁኔታ መቀነስ ተችሏል

ለምሳሌ በ2010 የነበረውን የሞት ምጣኔን ከ2019 ጋር ስናነፃፅረው በ52% ቀንሷል

➢የኤች አይ ቪ/ኤድስ ነባራዊ ሁኔታ

- የአዋቂዎች የቫይረሱ ስርጭት ምጣኔ - 0.86%
- **622,236** ቫይረሱ በደማቸው ይገኛል

ሴቶች: 383,780 (62%)

ወንዶች: 238,547 (38%)

ህፃናት (0-14): 44,138 (7%)

ሀገራዊ የኤች አይ ቪ ስርጭት ሁኔታ - 2020

11,715 አዲስ በቫይረሱ የተያዙ በ2020

- ወንድ: 4,278 (37%)
- ሴት: 7,437 (63%)
- ህፃናት (0-14): 2,794 (24%)

12,685 በኤድስ የሞቱ በ2020

- ሴት: 5,506 (43%)
- ሴት: 7,179 (57%)
- ህፃናት (0-14): 1,96 (16%)

የኤች አይ ቪ የመጋለጥ ሁኔታ በ2021 ግምት (EPHI 2022)

- የኤች አይ ቪ ተጋላጭነት ከ 19-34 የእድሜ ክልል ከፍተኛ ሲሆን፤ በይበልጥ **ታዳጊ ወጣት ሴቶች** ከ 20-24 የእድሜ ክልል ላይ በጣም ከፍተኛ ነው

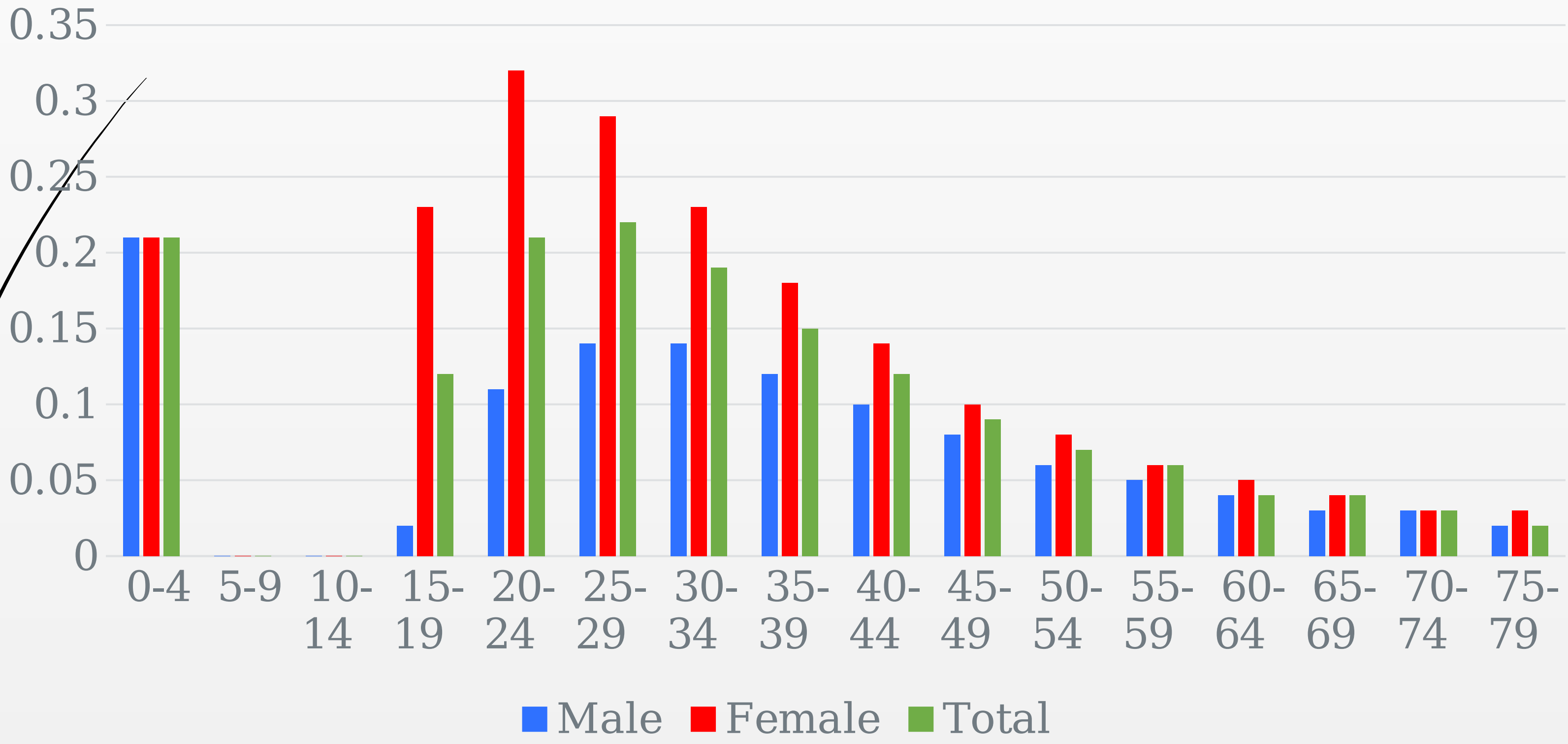

Hirut A.

የኤች አይ ቪ የመጋለጥ ሁኔታ በ2021 ግምት (EPHI &FHAPCO 2021)

- የኤች አይ ቪ ተጋላጭነት በሴተኛ አዳሪዎች ደንበኞቻቸውን ከሚያገኙባቸው ቦታዎች

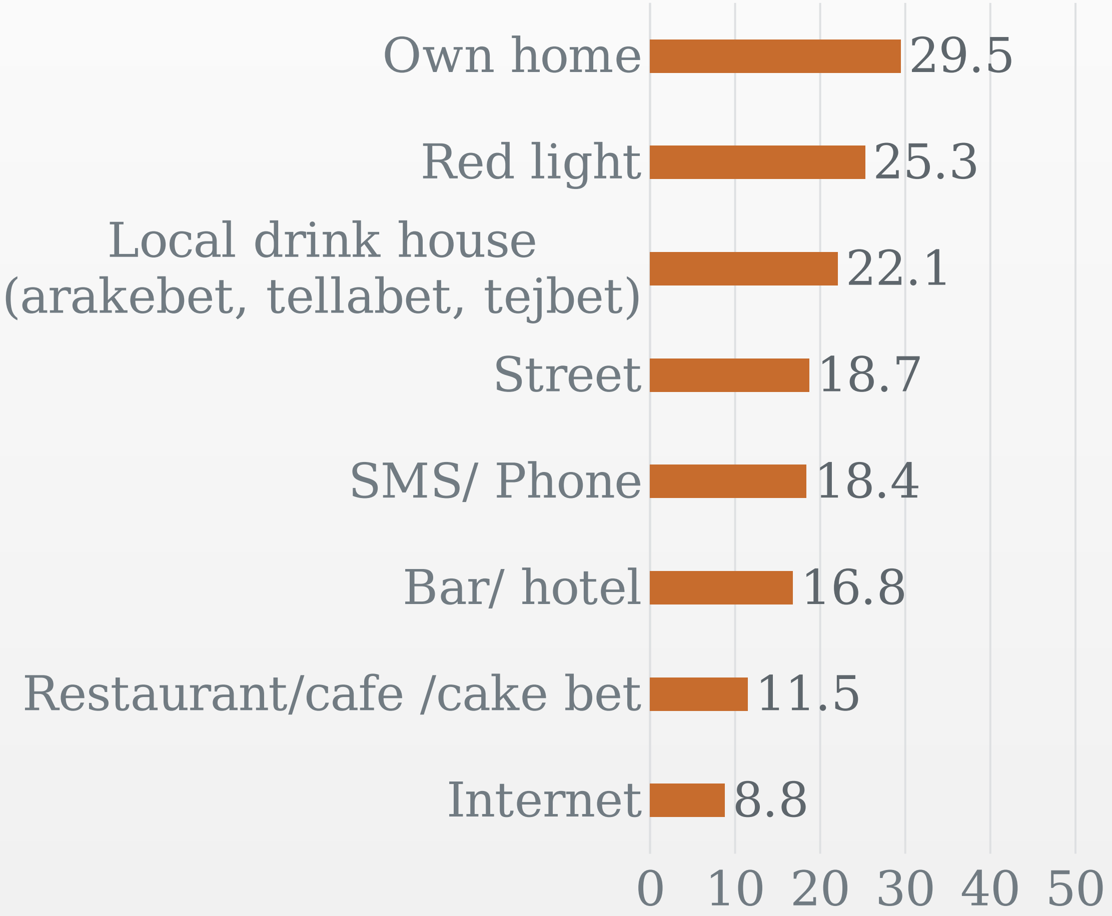

የኤች አይ ቪ የመጋለጥ ሁኔታ (EHIA 2018, EPHI 2022)

የኤች አይ ቪ ተጋላጭነት ባሎቻቸውን የፈቱ እና የሞተባቸው ሴቶች

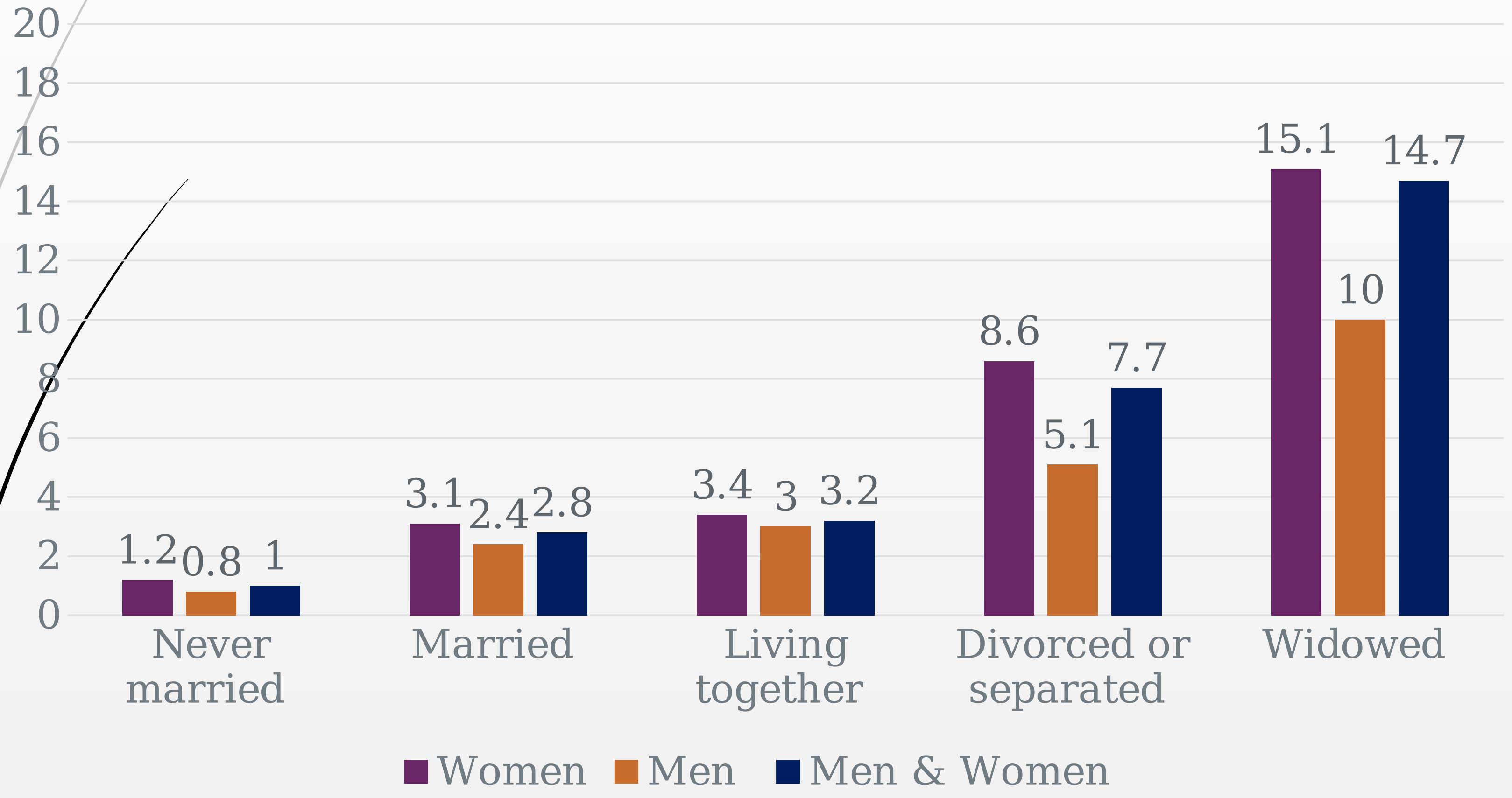

<

የ5 ዓመቱ የስትራቴጂክ እቅዱ ራእይ ግብ አላማዎች እና ስትራቴጂዎች

- ራዕይ፡-
  - ከኤድስ ነጻ የሆነች ኢትዮጵያ ማየት

- ተልዕኮ፡-
  - የላቀ ውጤት ሊያመጡ የሚችሉ የኤችአይቪ/ኤድስ መከላከልናመቆጣጠር ፕሮግራሞችን **ተቋማዊ በሆነ** መልኩ እንዲተገበሩ በማድረግ፣ አገር አቀፍ የኤች አይ ቪ/ኤድስ ዘርፈ-ብዙ ምላሽን **በማስተባበር፣ የጤና ሥርዓትንና የፕሮግራምና ማህበራዊ አስቻይ ሁኔታዎችን በማጠናከር** በቀጣዮቹ ዓመታት የኤች አይ ቪ ስርጭት ቁጥጥር ግብን ማሳካት፣

ስትራቴጂክ ዓላማዎች

ዓላማ 1፡-

- እ.ኤ.አ በ2025 90% የሚሆኑትን ለኤችአይቪ **ይበልጥ ተጋላጭ** የሆኑ እና ሌሎች ቅድሚያ የሚሰጣቸው የማህበረሰብ ክፍሎችን በጥምር የኤችአይቪ **መከላከል** አገልግሎቶች ተደራሽ ማድረግ፣

- **ዓላማ 2፡-**
  - ኤችአይቪ ምርመራ አገልግሎትን በማጠናከር እኤአ በ2025 **95%** የሚሆኑት ኤችአይቪ በደማቸው የሚገኝ ሰዎች ተመርምረው **ውጤታቸውን እንዲያውቁና** አስፈላጊውን ህክምናና መድሃኒት እንዲያገኙ ማድረግ፣

የቀጠለ...

- **ዓላማ 3፡-**
  - እ.ኤ.አ በ2025 የኤችአይቪ እና ቂጥኝን ከእናት ወደ ልጅ መተላለፋቸውን መግታት፣
- **ዓላማ 4፡-**
  - እ.ኤ.አ በ2025 95% የሚሆኑት ኤችአይቪ በደማቸው እንደሚገኝ ያወቁ ሰዎች የጸረ-ኤችአይቪ መድሃኒት እንዲወስዱና መድሃኒቱን ከሚወስዱት ውስጥም **95%** የሚሆኑት በደማቸው ያለው የቫይረስ ልኬት መጠን በሚፈለገው ደረጃ እንዲወርድ ማድረግ፣

የቀጠለ…

- **ዓላማ 5፡-**
  - ለዘርፈብዙ ምላሹ ማስፈጸሚያ የሚሆን **ሃብት ማሰባሰብና** የተገኘውን ሃብት የላቀ ውጤታማነት በሚያመጣ መልኩ መደልደልና ጥቅም ላይ እንዲውል ማድረግ፣

- **ዓላማ 6፡-**
  - መረጃ ላይ የተመረኮዘ ምላሽ ለመስጠት የሚያስችሉ **ስትራቴጂክ መረጃዎችን ማመንጨትና** ጥቅም ላይ የማዋል አሰራርን ማጠናከር፣

የማህበረሰብ ክፍልን መሠረት በማድረግ ቅድሚያ መስጠት

- ሴተኛ አዳሪዎች
- የሕግ ታራሚዎች
- አደንዛዥ ዕፅ በመርፌ የሚወስዱ/የሚወጉ ሰዎች(መከላከል)
- ለኤችአይቪ ከፍተኛ ተጋላጭነት ያላቸው አዳጊና ወጣት ሴቶች
- የትዳር አጋራቸውን የፈቱ/የሞተባቸውን ሴቶችና ወንዶች
- የቀን/ተንቀሳቃሽ ሠራተኞች
- የረጅም ርቀት አሽከርካሪዎች
- ኤችአይቪ በደማቸው የሚገኝ ወገኖችና ቤተሰቦቻቸው

መልክዓ ምድር መሠረት በማድረግ ቅድሚያ መስጠት

- ✓ ከፍተኛ ስርጭት ያላቸው ወረዳዎች፡- በሀገራችን 265 ሲሆኑ እንደ አዲስ አበባ **48** ሲሆኑ አዲስ የመያዝ ምጣኔ ***≥0.03%*** የሆነባቸው ናቸው፡፡
- ✓ መካከለኛ ስርጭት ያላቸው **(Medium incidence)** ወረዳዎች፤ **326** ወረዳዎች ሲሆኑ አዲስ የመያዝ ምጣኔ **0.01% - 0.029%** የሆነባቸውና መካከለኛ ደረጃ ቅድሚያ የሚሰጣቸው ናቸው
- ✓ ዝቅተኛ ስርጭት ያላቸው **(Low incidence)** ወረዳዎች፤ **485** ወረዳዎች ሲሆኑ አዲስ የመያዝ ምጣኔ ከ ***0.01%*** በታች የሆነባቸው ናቸው

መልክዓ ምድር መሠረት በማድረግ ቅድሚያ መስጠት

- ከተሜነትና የትላልቅ የልማት ፕሮጀክቶች መበራከት በከተሞች ያለውን የቫይረሱን የስርጭት ሁኔታ ከፍ አድርጎታል
  - አምራች የሰው ሀይል ከቦታ ቦታ እንዲንቀሳቀሱ እድል መፍጠሩ
  - ቫይረሱ እንዲስፋፋ የሚያደርጉ ምቹ ሁኔታዎችና ቦታዎች መስፋፋታቸው
- አዲስ አበባ ያለው ከፍተኛ ጫና የዚህ ማሳያ ነው

በ11 ክፍለ ከተማ የሚገኙ ለኤች አይ ቪ ስርጭት ምቹ የሆኑ አካባቢዎችን (Hot spot areas) ተለይተዋል።

- ቡና ቤቶች (*Bars*)
- ግሮሰሪዎች (*Groceries*)
- ፔንሲዮኖች (*Pensions*)
- የእንግዳ ማረፊያ ቤቶች (*Guest houses*)
- ሆቴሎች (*Hotels*)
- ማሳጅ ቤቶች (*Massage houses*)

የቀጠለ…

- ሽሻ ቤቶች **(*Shisha houses*)**
- የምሽት ክለቦች **(*Night clubs*)**
- መጠጥ ቤቶች **(*Drinking establishments*)**
- በቱሪስት የሚዘወተሩ መዝናኛ ስፍራዎች **(*Tourist frequented settings*)**

ሴቶቹ ላይ የቫይረሱን ስርጭት የሚያባብሱ ተግባራት እና ባህሪያት

- ከጠባይ ጋር የተያያዙ **(Behavioural Factors)**
- ከአገልግሎት ጋር የተያያዙ **(Biological Factors)**
- ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተግባራት **(Socio-economic Factors)**

ከጠባይ ጋር የተያያዙ (Behavioural Factors)

- የእውቀት ውስኑነት (መሰረታዊ እውቀትን ብናይ)
  - ሀገራዊ (20% የሴቶች 38% የወንዶች)
  - በአዲስ አበባ በሴቶች 44.1% በወንዶች 51.5%
- ጥንቃቄ የጎደለው ወሲባዊ ግንኙነት በስፋት መኖር
- ቀጣይነት የሌለው የኮንዶም አጠቃቀም መኖር
- አደንዛዥ እና አደገኛ መድሀኒቶች የመጠቀም ተግባራት
- እንደ አስገድዶ መድፈር ያሉ ፆታዊ ጥቃቶች

የቀጠለ...

- ወሲብን መጀምር ከሚገባው እድሜ አስቀድሞ መጀመር
- የወጣት ልጃገረዶች ወሲብን ለገቢ ማግኛ የመጠቀም ሁኔታ
- ድንግልናን መሸጥ
- ለትዳር ታማኝ አለመሆን
- የወሲብ ጓደኛን መቀያየር
- በኤች አይ ቪ/ኤድስ ላይ የተሳሳቱ እምነቶች እና አመለካከቶች አሁንም ድረስ መኖር

ከአገልግሎት ጋር የተያያዙ (Biological Factors)

- ህገ ወጥ የውርጃ ተግባራት
- የተለያየ የምርመራ ውጤት ያላቸው ተጣማሪዎች (Discordant couples) መኖር
- አሁንም ድረስ ኤች አይ ቪ ከእናት ወደ ልጅ የሚተላለፍበት ሁኔታ መኖር

ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተግባራት (Socio-economic Factors)

- እንደ ጫት ቤቶች፣ ሺሻ ቤቶች፣ አረቄ ቤቶች፣ የምሽት ክለቦች፣ ግሮሰሪዎች፣ ቡና ቤቶች፣ ሆቴሎች፣ ፔኒሲዮኖች፣ የእንግዳ ማረፊያ ቤቶች ወዘተ በስፋት መኖር
- የቤተኛ አዳሪዎች በብዛት መኖር እና ወሲብን ለገቢ ማግኛ የመጠቀም ሁኔታ በስፋት መቀጠል
- ከፍተኛ የሆነ የህዝብ እንቅስቃሴ መኖር

የተቀናጀ ፕሮግራም እና አገልግሎት

ባህሪያዊ / Behavioral/	መዋቅራዊ /structural /	የኤችአይቪ ጤና አገልግሎት/Biomedica
• የአቻለአቻ ትምህርት	• አሳታፊ ፕሮግራም	• የኮንዶም አቅርቦት
• የእህቶች ለእህቶች ፕሮግራም	• ድጋፍ ሰጪ ቡድን	• የኤችአይቪ ምክክርና ምርመራ
	• ሪፈራል ሊንኬጅ	
• የህይወት ክህሎት	• የማህበረሰብ ንቅናቄ	• የአባላዘር በሽታ ህክምና
• የምክክር አገልግሎት	• አድቮኬሲ	• የስነተዋልዶ ጤና አገልግሎት
• የኮንዶም ትዉዉቅ	• ፓርትነር ሽፕ	
• የአዉትሪች ፕሮግራም		• የፀረ-ኤችአይቪ መድሀኒት

ባህሪያዊ / Behavioral/

- ✓ አመቺ በሆኑ መንገዶች ወቅታዊ መረጃዎችን ማቀበል
- ✓ ግንዛቤዎችን ማስጨበጥና የተሟላ እውቀት እንዲኖራቸው ማድረግ
- ✓ ከበሽታ መከላከል የሚያስችል ክህሎት እና አመለካከት እንዲኖራቸው ማስቻል

የህይወት ክህሎት ትምርት

አገልግሎት Biomedical

- ኮንዶምን በአግባቡ እና ቀጣይነት ባለው መልኩ ተጠቃሚ መሆን **(ኮንዶም የሚጠቀሙት 65 ከመቶ አይበልጡም)**

- ከኤች አይ ቪና አባላዘር በሽታዎች እራሳቸውን እንዲጠብቁ መመርመር

- ቅድመ ኤች አይ ቪ የመከላከል መድኃኒት አገልግሎት (Prep)

አገልግሎት Biomedical

መዋቅራዊ/structural

- ✓ ከባለድርሻ አካላት ጋር የጋራ ውይይት ማድረግ
- ✓ የጤና ስርዓትን ማጠናከር
- ✓ የማረፊያ እና የመማማሪያ ማእከላት አገልግሎት
- ✓ የገቢ ማስገኛ ስልጠና እና የመነሻ ካፒታል ድጋፍ

[redacted]
[redacted]

የማህበረሰብ ተሳትፎን ማረጋገጥ

ተጋላጭ የሆኑ ማህበረሰብ ቁጥር

	በ 2020	**በ 2025**
ሴተኛ አዳሪዎች	210,000	240,000
የትዳር ጓደኛቸውን የፈቱ/የሞተባቸው ሴቶችና ወንዶች	956,475	1,114,931
ከትምህርት ቤት ውጭ ያሉና ለኤችአይቪ ከፍተኛ ተጋላጭና ትያላቸው አዳጊና ወጣት ሴቶች	134,341	147,426

የ 2014 ዓ.ም የተጋላጭ ሴቶች አፈፃፀም

መለኪያዎች	ነባራዊ መነሻ	**2014 ኢላማ**	የዓመቱ አፈፃፀም	**አፈፃፀም በ %**
በጥልቅ የባህሪ ለውጥ ተግባቦት የተደረሱ ሴተኛ አዳሪዎች ብዛት	16,011	20,081	19,714	98%
በጥልቅ የባህሪ ለውጥ ተግባቦት የተደረሱ የትዳር ጓደኛቸውን የፈቱ/የሞተባቸው ሴቶችና ወንዶች ብዛት	51,080	95,946	11,665	12%
በጥልቅ የባህሪ ለውጥ ተግባቦት ተደረሱ ከትምህርት ቤት ውጭ ያሉና ለኤችአይቪ ከፍተኛ ተጋላጭና ትያላቸው አዳጊና ወጣት ሴቶች ብዛት	3,134	1,776	7,147	>100 %

የ 2014 ዓ.ም የተጋላጭ ሴቶች አፈፃፀም

መለኪያዎች	**ነባራዊ መነሻ**	**2014 ኢላማ**	**የዓመቱ አፈፃፀም**	**አፈፃፀም በ %**
የኮንዶም ስርጭት				
የተለየ ትኩረት ለሚሰጣቸውና ለአጠቃላይ ማህበረሰብ		1,286,883	6,654,153	>100%
ይበልጥ ተጋላጭ ለሆኑ እና ሌሎች ትኩረት ለሚሹ የማህበረሰብ ክፍሎች		28,385,488	9,712,039	34%

የማህበራዊና የፕሮግራም አስቻይ ሁኔታዎች

ሥርዓተ ጾታና ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃትን መከላከል

በጤናው ሴክተር:-

- ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃትን ለመከላከልና በተሟላ መልኩ ምላሽ ለመስጠት በሚያስችሉ ጉዳዮች ላይ የጤና ባለሙያዎችን ማሰልጠን ፣
- በጤና ሴክተር ያሉ ሴቶችን አቅም ማጎልበት (በውሳኔ ሰጪነት ቦታዎች በመመደብ ጭምር)፣
- ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃት ለደረሰባቸውን ሰዎች የተሟላ የጤና አገልግሎት ምርመራ፣ ኤችአይቪ ምርመራ፣ የአባለዘር በሽታዎች ምርመራና ህክምና፣ የእርግዝና ምርመራ፣ ቅድመ-መጋለጥ መከላከያ መድኃኒት፣ ድንገተኛ የወሊድ መከለከያ፣ የጸረ-ኤችአይቪ ህክምና) መስጠት፣ የምክር አገልግሎት፣ ማህበራዊና ህጋዊ አገልግሎቶችን እንዲያገኙ በሪፌራል ትስስር) መስጠት፣

- **የትምህርት ቤት የልጃገረዶች ክለብ ማጠናከር፣ ወጣት ማዕከላትና የወጣቶች** ክሊኒኮችን ለልጃገረዶች ምቹ አገልግሎት እንዲሰጡ ማድረግና የተቀናጀ አገልግሎት ማለትም የስነ-ልቦና ድጋፍ፣ የኤችአይቪ አገልግሎት፣ የጾታዊና ስነ-ተዋልዶ ጤና እና ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃት ምላሽ እንዲሰጡ ማድረግ፣

- ሥርዓተ-ጾታ ፍትሐዊነትና ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃት ምላሽ ዙሪያ **ማህበረሰብ አቀፍ ውይይትን** በማካሄድ የችግሩን ጥልቀት፣ መንስኤውንና መፍትሔዎቹ ላይ የድርጊት መርሐ-ግብር በማዘጋጀት ምላሽ መስጠት፣

- ሥርዓተ ጾታን ያካተተ **የመረጃ ስርዓት** እንዲኖር በማድረግ አፈጻጸሙን መከታተል፣

ማግለልና አድልዎ

- **የማህበረሰብና የሀይማኖት መሪዎችን** በመጠቀም ስለማግለልና አድልዎ ማስተማር፣ ተማጓችነትና የተግባቦት ሥራ ማከናወን፤
- ማግለልና አድልዎን ለማስቆም ኤችአይቪ በደማቸው የሚገኝ ሰዎችና ማህበራትን **አቅም ማጎልበት** ፤
- ስለማግለልና አድልዎ **ሚዲያን** በመጠቀም የተግባቦት ሥራና የተሟጋችነት ሥራ እንዲከናወን ማድረግ ፤
- ስለማግለልና አድልዎ **የጤና ባለሙያዎች ያላቸውን ዝንባሌ ዳሰሳ** ማካሄድ ፤
- **ጸረ- ማግለልና አድልዎ ህጎችና ደንቦች** ተፈጻሚነት ክትትል ማድረግ ፤
- የማግለልና አድልዎ ደረጃ የሚያሳይ ጥናት(**Stigma Index Study**) ማካሄድ ፤
- ማግለልና አድልዎ ለመቀነስ ይረዳ ዘንድ **የጤና ኤክስቴንሽን** ፕሮግራም ፣ የጤና ልማት ቡድንና የማህበረሰብ አቀፍ ድጋፍና ክብካቤ **ጥምረት በ**መጠቀም የማህበረሰብ ውይይት ማካሄድ ፤

የሲቪክ ማህበራት ሚና

- ኤችአይቪ በደማቸው የሚገኝ ሰዎችና ማህበራት የፕሮግራም ትግበራን ይደግፋሉ፣ስለተግባራዊነቱ ይሟገታሉ፣ ክትትልም ያደርጋሉ፣
- የሲቪክ ማህበራት ለኤችአይቪ ይበልጥ ተጋላጭ የሆኑ እና ሌሎች ቅድሚያ የሚሰጣቸው ማህበረሰብ ክፍሎችን ይደግፋሉ ፣
- ማህበረሰብ አቀፍ ተቋማት፣ የሃይማኖት ተቋማትና ማህበረሰቡ በአጠቃላይ በማግለልና አድልዎ፣ ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃት፣ የኤችአይቪ አገልግሎት ተጠቃሚነትን ለማሳደግ እና ለተጎጂና ተጋላጭ አካላት የድጋፍና ክብካቤ አገልግሎት እንዲሰጥ የግንዛቤ ማስጨበጫ ዘመቻዎች እንዲሳተፉ ይደረጋል፣
- ለኤችአይቪ ይበልጥ ተጋላጭ የሆኑ እና ሌሎች ቅድሚያ የሚሰጣቸው ማህበረሰብ ክፍሎች በክለብ፣ በቁጠባ ቡድንና በአቻ ቡድን እንዲደራጁ ማብቃትና ድጋፍ መስጠት፣
- የሙያ ማህበራት የቴክኒክ ድጋፍ እንዲሰጡ ይደረጋል ፣
- የግል ጤና ተቋማት የኤችአይቪ አገልግሎት እንዲሰጡ ይደረጋል፣
- አጋርነትን ማጠናከርና የተለያዩ አደረጃጀቶችን (Platforms) ጥቅም ላይ ማዋል

የኤችአይቪ ምላሹን በሰብዓዊ መብት ማቀፍ፣

- የኤችአይቪ አገልግሎት ሰጪ ባለሙያዎች ሰብዓዊ መብትና የህክምና ስነ-ምግባርን በተከተለ መልክ ተግባራዊ እንዲያደርጉ ማስቻል፣
- የኤችአይቪ አገልግሎት በሚመለከት በሚከሰቱ የፖሊሲና የቁጥጥር መሰናክሎች ዙሪያ ውይይትና ሙግት እንዲካሄድ ማድረግ ፣
- ህግ አውጪዎችና ህግ አስፈጻሚ አካላትን ኤችአይቪ ዙሪያ ግንዛቤ ማስጨበጥ ፣
- ተጠቃሚዎች መብታቸውን እንዲያውቁ የህግ ግንዛቤ ማሳደግ ፣
- ከኤችአይቪ ጋር ተያያዥ የሆኑ የሥርዓተ ጾታ ኢፍትሐዊነት ፣ ጾታን መሠረት ያደረገ ጥቃትና ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን መቀነስ ፣
- የማህበረሰብ ንቅናቄና ተሟጋችነትን ማጠናከር ፣

የጤና ስርዓትን ማጠናከር፣

- የግብዓት አቅርቦት ሰንሰለትን ማጠናከር፤
  - የአቅርቦት ትንቢያና ግዥ ሥርዓቱን ማጠናከር፣
  - የግብዓት ስርጭት ሥርዓቱን ማጠናከር ፣
  - የጸረ-ኤችአይቪ ፋርማሲ አገልግሎት ማጠናከር፣
  - የተጓዳኝ በሽታዎች፣ የአባለዘር በሽታዎችና የላቦራቶሪ እና የኪት አቅርቦቶች የፋይናንስ ምንጭ ማጠናከር፣
  - የኮንዶም አቅርቦትና ስርጭት ሥርዓት ማጠናከር፣
  - በግዥ ሂደት የሚሳተፉ ባለድርሻ አካላት ቅንጅት ማጠናከር ፣
  - የግብዓቶች ጥራት ቁጥጥር ሥርዓቱን ማሻሻል ፣
  - የግል ተቋማት በአቅርቦት ሰንሰለት ያላቸውን ሚና ለማሳደግ የሚያስችል የፖሊሲ ማሻሻያ ማድረግ ፣

አስተዳደር፣አመራር፣ ማስተባበርና ተጠያቂነት፣

- በየደረጃው ተጠያቂነትን ማስፈን በሚቻልበት መልክ ብሔራዊ የኤድስ ምክር ቤት ተግባርና ኃላፊነት መከለስ፣
- **የክልል የኤድስ ምክር ቤቶች** በክልል ደረጃ ተጠያቂነትን ማስፈን እንዲቻል በማድረግ እንደገና ማደራጀት፣
- የፌዴራልና የክልል ኤችአይቪ/ኤድስ መከላከያና መቆጣጠሪያ **ጽ/ቤቶች አደረጃጀት** ፣ **ኃላፊነትና ተግባር** ለአሁናዊ በሽታ ሁኔታ ምላሽ **በሚሰጥበት መልክ መከለስ** ፣
- የፌዴራል ኤችአይቪ/ኤድስ መከላከያና መቆጣጠሪያ ጽ/ቤትን ስትራቴጂክ ዕቅዱን ለመተግበርና ቀጣይነት ያለው የኤችአይቪ ስርጭት ቁጥጥር ዕውን ለማድረግ **በሚያስችል መልኩ በሰው ኃይል ማጠናከር** ፣

አጋርነት፣ ዘርፈ–ብዙ ትብብር፣ ሲቪክ ማህበራትና የግል ሴክተር ተሳትፎ፣

- **ዘርፈ–ብዙ ትብብር፣**
  - **ስትራቴጂክ ሴክተሮችን ቅድሚያ** በመስጠት በኤችአይቪ ምለሹ ትርጉም ባለው መልክ ተግባራዊ እንዲሆን የሚደረግ ሲሆን የሚከተሉት ተግባራት ታቅደዋል ፡፡
  - ✓ የሴክተሩ አመራር ባለቤትነትን ማረጋገጥ በሚቻል መልክ **ሜይንስትሪሚንግን ትግበራን** ማሻሻል ፣
  - ✓ ለኤችአይቪ ምላሹ **ቁልፍ የሆኑ ሴክተሮችን አቅም ማጎልብት** ፣
  - ✓ **ቁልፍ ሴክተሮች** ለኤችአይቪ ይበልጥ ተጋላጭ የሆኑ እና ሌሎች ቅድሚያ የሚሰጣቸው የማህበረሰብ ክልፍሎችን ተደራሽ በሚያደርግ **መልኩ ማጠናከር** ፣
  - ✓ የኤችአይቪ ጠቋሚዎችን በቁልፍ ሴክተሮች **የክትትልና ግምገማ ሥርዓት ጋር** ማቀናጀት ፣

ፖሊሲ

- የኤድስ ፖሊሲውን ወቅቱ በሚፈልገው መልኩ መከለስ ፣
- ፖሊሲ ትንተና በማካሄድ ለኤችአይቪ አገልግሎት እንቅፋት የሚሆኑ የፖሊሲ ጉዳዮችን ማሻሻል ፣

- ተጋላጭ ተብለው የተለዩ ሴቶችን እንዴት እንለያቸው?
- በባህሪ ለውጥ ስራዎቹ እንዴት እንደርሳቸዋለን?
- የአገልግሎት ተጠቃሚነታቸውን እንዴት እንጨምር?

ከእኛ ምን

ይጠበቃል???

Great Thanks